

СЕКЦІЯ 2. ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РІЗНИХ ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Богомолова-Куц М.В., к.е.н., доц. Свінарьова Г.Б.

Особливості організації системи бюджетування в нафтової компанії

В умовах ринкової економіки, зростання самостійності підприємств, їхньої відповідальності за результати діяльності встає об’єктивна необхідність визначення тенденцій розвитку фінансового стану та перспективних фінансових можливостей, які повинні охоплювати різні періоди діяльності, що можливо реалізувати за допомагаю системи бюджетування. Так, Медведко Д. [1, с.42] стверджує, що бюджетування – це процес складання оперативних планів, як розроблюються в рамках певного періоду для забезпечення фінансовими ресурсами господарської діяльності підприємства. З ним згоден Ковальов В. [2, с.404] який виділяє взаємоузгоджені операційні та фінансові бюджети в довго- та короткостроковій перспективах.

Довгострокові та середньострокові бюджети узгоджується з основними положеннями стратегічного плану розвитку підприємства, і тому вони визначають фінансову стратегію підприємства. Їх цінність полягає в тому, що вони дають вихідні дані про очікуваний у майбутньому, а не про минулий фінансовий стан підприємства, що, у свою чергу, уможливує проведення глибокого фінансового аналізу і забезпечує розроблення ефективних методів управління підприємством.

Отже, бюджетування – це необхідна складова фінансового планування, оскільки основою будь-якого оперативного чи поточного плану є система відповідних бюджетів. Це процес підготовки, складання та затвердження системи пов’язаних між собою бюджетів, узгоджених за строками, напрямками діяльності, підрозділами чи центрами відповідальності [3, с.35].

Тенденції розвитку нафтопереробних компаній України свідчать про загострення конкуренції серед виробників і перерозподілу сфер впливу на ринку. Тому складання довгострокових та середньострокових бюджетів для нафтових компаній є життєвою необхідністю.

Для організації системи бюджетування в нафтової компанії необхідно враховувати особливості її господарювання на ринку нафтопродуктів. Як правило, нафтокомпанія реалізує свою діяльність через мережу заправних станцій. Тому для координації та управління діяльністю всього концерну необхідно розробляти та впроваджувати дворівневу систему бюджетування, яка охоплює певну систему бюджетів на рівні заправних станцій та консолідовану систему бюджетування на рівні всього концерну.

Виходячи зі стратегічних завдань, підприємства складають короткострокові бюджети, як правило, на один рік, і вони мають характер поточного й оперативного

планування. Ці бюджети вирішують завдання з розподілу економічних ресурсів, які перебувають у розпорядженні підприємства, надають кількісну визначеність перспективним напрямом діяльності компанії та здійснюють контроль за фактичним надходженням грошових коштів на поточний рахунок та витрачанням цих коштів у процесі господарської діяльності.

Для впровадження дворівневої системи бюджетування нафтової компанії ми пропонуємо розробити фінансову структуру концерну в розрізі центрів відповідальності. Кожна окрема заправна станція концерну здійснює повний цикл – від закупівлі нафтопродуктів до їх реалізації споживачам, тому ми пропонуємо розглядати кожну заправну станцію, в якості центру прибутку, який має відповідати за обсяги доходів та витрат заправної станції за допомогою головного бюджету та звіту центра прибутку. Потім на рівні всього концерну необхідно консолідувати головні бюджети мережі заправних станцій та розробити зведений бюджет нафтового концерну, який буде відображати його загальну тенденцію розвитку. Крім цього, на рівні всього концерну слід виділити прогностичні розрахунки, які необхідні для складання бюджету підприємства. Так, наприклад, при розрахунку прямих витрат на матеріали та енергоресурси на 2010 р. у концерну «ГалНафтаГаз», закупівельна ціна нафти була передбачена на суму 960 грн/т, а фактично на аукціоні в лютому 2010 р. вона перевищила 1040 грн/т, відповідно до цього до прогностичного розрахунку прямих витрат на матеріали та енергоресурси були внесені необхідні зміни.

Таким чином, запропонована дворівнева система бюджетування нафтової компанії забезпечує періодичне планування операції та дає змогу передбачити майбутні проблеми і визначити найкращий шлях удосконалення стратегічної мети підприємства.

Література:

1. Медведко Д. Модель построения инвестиционного бюджета в холдинговых структурах / Д.Медведко // Менеджмент сегодня. – 2004. - №6. – с.42-52.
2. Ковалев В.В. Финансовый менеджмент: теория и практика / В.В.Ковалев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.:Прспект, 2008. – 1024 с.
3. Шелудько В.М. Финансовый менеджмент: підручник / В.М.Шелудько. – К.: Знання, 2006. – 409 с.

Варчук О.А.

Особливості формування податкової звітності за податком на додану вартість у електронній формі та її подання до податкової служби

Питання обліку розрахунків з бюджетом за податку на додану вартість дуже актуальні. Це пов'язано з введенням з 2011 року Податкового кодексу України та постійним внесенням змін до нього. Зміни відбуваються у законодавчій базі, типових первинних документах, звітності та порядку її подання тощо.

До 2012 року звітність з ПДВ можливо було надати у Податкові органи на паперових носіях та надати при цьому електронну копію звіту, сформовано за допомогою програм у форматі xml. Підприємству при цьому не потрібно було мати електронні цифрові підписи (керівника та головного бухгалтера) та печатку підприємства.

З 2012 року Податкові органи не приймають звітність з ПДВ на паперових носіях (це можливо зробити тільки за допомогою відправки звітності поштою, але цей варіант має недоліки). Тому перед багатьма підприємствами стала необхідність у формуванні податкової звітності у електронній формі та подання її до Податкової служби засобами телекомунікаційного зв'язку.

Також дуже важливим моментом стала реєстрація з 01.01.2012 року податкових накладних, що мають код УКТ ЗЕД (Український класифікатор товарів зовнішньо економічної діяльності) у Єдиному реєстрі податкових накладних (а без електронного підпису і печатки це зробити не можливо).

Загальні вимоги щодо подання звітності у електронному вигляді та процедура її здійснення регламентовані у Закони України "Про електронні документи та електронний документообіг", Закони України "Про електронний цифровий підпис" та Порядку централізованого подання податкової звітності в електронній формі засобами телекомунікаційного зв'язку.

Державною податковою адміністрацією України розроблено програмне забезпечення системи формування та передачі до органів податкової служби податкової звітності, податкових накладних і реєстрів податкових накладних в електронному вигляді.

Програмне забезпечення безкоштовно передається платнику в ДПІ за місцем перебування на податковому обліку. А фахівці податкової інспекції надають необхідну допомогу платникам з питань практичного впровадження та використання електронної звітності.

З метою дотримання вимог чинного законодавства, впровадження, налагодження та застосування без паперових технологій подання податкової звітності в електронній формі, ДПА України затверджено Інструкцію з підготовки і подання податкових документів в електронному вигляді засобами телекомунікаційного зв'язку та Примірний договір про визнання електронних

документів та укладено договори про співпрацю з акредитованими центрами сертифікації ключів.

Усі податкові звіти бухгалтер може формувати у електронному вигляді за допомогою безплатної програми «Податкова звітність 1.29» (OPZ), тобто системи формування та подання до органів ДПС засобами телекомунікаційного зв'язку податкової звітності.

Після формування податкових звітів у електронному вигляді у програмі ОПЗ у форматі Extensible Markup Language (XML) бухгалтеру необхідно підготувати файли до відправки до органів ДПС, для цього потрібно «підписати» звіти за допомогою електронних цифрових підписів та печатки підприємства.

На території України Акредитований центр сертифікації ключів «Український сертифікаційний центр» надає фізичним та юридичним особам безкоштовну версію програмного комплексу "БЕСТ ЗВІТ ПЛЮС" для подачі електронної звітності до Державної податкової адміністрації та у Пенсійний фонд України.

При придбання ліцензії на програмний комплекс "БЕСТ ЗВІТ ПЛЮС" платник має можливість подавати електронну звітність до Державного комітету статистики.

Іншим альтернативним варіантом може бути придбання нової програма для подання звітності і електронного документообігу – М.Е.Дос («Медок»). Корпорація «Інтелект-Сервіс» розробила програму нового покоління «М.Е.Дос» – мій електронний документ» – мобільного та компактного комплексу, котрий став не тільки програмою для роботи с електронними звітами.

Основна перевага «М.Е.Дос» - втілення всіх останніх змін в законодавстві України щодо бухгалтерської документації та ведення електронного документообігу: робота з «первинкою», в тому числі і з податковими накладними, створення, обмін з контрагентами, ведення Реєстру та ін. «М.Е.Дос» дозволяє працювати з будь-якими електронними документами так, щоб уникнути санкцій з боку контролюючих інстанцій і завжди бути спокійним у відносинах з державою.

Вартість послуг з видачі сертифікату електронного цифрового підпису та придбання, обслуговування програмних продуктів різних компаній приблизно однакові.

Вартість послуги видачі сертифікату електронного цифрового підпису (підпис або печатка) на один рік складає 67 грн (без ПДВ) та на 2 роки – 125 грн (без ПДВ).

Вартість послуг з придбання (на рік) права на використання ПЗ М.Е.Дос – 60 грн, системний супровід ПЗ М.Е.Дос для юридичної особи – 465 грн, консультування та налаштування до ПЗ "М.Е.Дос" – 462 грн.

У вартість основних послуг «Українського сертифікаційного центру» включено: реєстрація клієнта; формування Сертифікату відкритого ключа; надання допомоги при генерації особистих і відкритих ключів клієнта в реєстраційному центрі; збереження закритого ключа на носій, наданий клієнтом; надання надійних засобів електронних цифрових підписів.

Кожен підписувач впродовж обслуговування сертифікату відкритого ключа має право: анулювати Сертифікат відкритого ключа; заблокувати/анулювати дію Сертифікату відкритого ключа; відновити дію заблокованого Сертифікату відкритого ключа впродовж 3 місяців з дня блокування; отримувати дані про анульовані і заблоковані Сертифікати відкритих ключів інших клієнтів; отримувати інформації що до чинності сформованого Сертифікату відкритого ключа; отримувати консультації по використанню ЕЦП, в офісі УСЦ або по телефону.

Основними перевагами подання податкової звітності з ПДВ в електронному вигляді є:

- економія робочого часу платників податків, а також їх коштів на придбання бланків звітних документів (немає необхідності відвідувати державну податкову інспекцію, купувати бланки звітності);
- гарантія автоматичної перевірки підготовлених документів на наявність арифметичних помилок та описок;
- можливість оперативного оновлення форматів подання документів в електронному вигляді каналами телекомунікаційного зв'язку (у разі зміни форм податкових декларацій, інших документів, які є підставою для нарахування і сплати податків, або при запровадженні нових форм декларацій платник податків автоматично отримує можливість оновлення версій форматів);
- суттєве скорочення термінів проведення перевірки щодо правомірності заявлених до відшкодування сум ПДВ та забезпечення своєчасного їх відшкодування платнику податків;
- підтвердження доставки звітності (податковий орган надсилає квитанцію про отримання податкової декларації каналами телекомунікаційного зв'язку);
- конфіденційність інформації;
- оперативність обробки отриманої інформації у податковому органі;
- звітність, що надіслана до податкового органу електронною поштою через мережу Інтернет із застосуванням посилених сертифікатів ключів електронного цифрового підпису, не потребує дублювання на паперових носіях, а також її зберігання.
- зменшенню паперового документообігу.

Вимоги до бухгалтера при формування податкової звітності у електронній формі та подання її до Податкової служби засобами телекомунікаційного зв'язку збільшилися:

- бухгалтер повинен знати засоби обчислювальної техніки і можливості їх використання для автоматизації обліково-обчислювальних робіт;
- проводити вибір технічного та програмного забезпечення ведення бухгалтерського обліку з визначення вимог до його використання;
- здійснювати ведення обліку із застосуванням інформаційних систем і комп'ютерних технологій;
- вміти працювати у таких програмних продуктах, як 1-С Підприємство, Парус, БЕСТ-ЗВІТ, М.Е.Дос, ОРЗ і т.п.;
- приймати участь у організації впровадження засобів автоматизації обліково-обчислювальних робіт на підприємстві;

- знати постанови, накази, нормативні документи та законодавчі акти щодо методів використання обчислювальної техніки при обробці інформації;
- знати види технічних носіїв інформації та вміти користуватися ними;
- правила та норми охорони праці щодо використання обчислювальної техніки.

Практика впровадження надання податкової звітності в електронному вигляді давно прижилася в Сполучених Штатах Америки й країнах Європи й продовжує завойовувати нові позиції. У таких країнах СНД, як Росія та Казахстан, перехід на нову систему подачі податкової звітності дав позитивні результати й на сьогодні платники податків цих країн повністю перейшли на дану систему подання звітності. З кожним днем подання податкової звітності в електронному вигляді стає усе більше популярною.

Література:

1. Газета «Все про бухгалтерський облік». – Режим доступу: <http://www.vobu.com.ua/ru/>
2. Український бухгалтерський тижневик «Дебет-Кредит». – Режим доступу: <http://www.dtkk.com.ua/>
3. Державна податкова служба у Одеській області. – Режим доступу: <http://nalog.od.ua/>
4. Мій електронний документ – М.Е.Дос. – Режим доступу: <http://www.me-doc.com.ua/>
5. Програмний комплекс "БЕСТ ЗВІТ ПЛЮС"– Режим доступу: <http://www.bestzvit.com.ua/>

Василіогло В.В., Ананська М.О.

Особливості організації та обліку касових операцій у банку

Касові операції банку становлять доволі великий обсяг роботи і характеризують одну із головних функцій банку. Більш того, контроль стану ринку операцій з готівкою, що покладений на банківську систему, є однією з важливих передумов поліпшення економічної ситуації в Україні.

На сьогодні банки виконують касові операції за Інструкцією про ведення касових операцій банками в Україні, затверджена Постановою Правління НБУ від 01.06.2011 № 174 [1]. У відповідності з інструкцією облік касових операцій банків охоплює такі питання: облік операцій, здійснюваних прибутковими касами; облік операцій, здійснюваних видатковими касами; облік операцій, здійснюваних

вечірніми касами та касами перерахунку готівки; облік операцій з підкріплення операційних кас комерційних банків.

Кількість операційних кас залежить від обсягу і характеру діяльності банку. Роботу операційної каси з обслуговування клієнтів банк організовує протягом операційного часу та відповідно до внутрішніх правил банку в післяопераційний час. Для зберігання готівки, бланків суворого обліку, монет та інших цінностей в установі банку відводять спеціальне приміщення – грошове сховище.

З метою проведення касових операцій керівництво банку самостійно вирішує питання про структуру працівників каси.

Сукупність усіх грошей у банку (готівки) називають операційною касою. Основний обсяг готівки в системі комерційних банків проходить через прибутково-видаткові каси.

Готівка операційної каси, а також кошти резервних фондів НБУ, іноземна валюта, золото, інші цінності перебувають у грошових сховищах комерційного банку на відповідальному зберіганні керівника, головного бухгалтера й завідуючого касою, які мають окремий ключ від сховища та особисту печатку. Саме цими ключами відчиняються і зачиняються сховища, а факт опечатування сховища скріплюється особистими печатками відповідальних працівників[3].

Для організації роботи кас комерційних банки забезпечують касирів металевими печатками, які необхідні для опломбовування пачок з грошовими білетами, мішків з монетою (кліше). На всіх та на печатках відповідальних за збереження грошей у касі та інших працівників банку, проставляється відбиток найменування банку, порядкового номера печатки (кліше).

У кожній установі банку на касирів, інкасаторів, водіїв заводиться особова справа, в якій зберігаються заява про прийняття на роботу, автобіографія, копія наказу про призначення на посаду, витяг із протоколу про прийняття заліку щодо знання Інструкції № 1, а також договір про повну матеріальну відповідальність і фотокартка. Обліково-операційний апарат банку працює за принципом відповідальних виконавців. Працівники обліково-операційного апарату перевіряють усі розрахунково-грошові документів і забезпечують відображення операцій за рахунками бухгалтерського обліку. Апарат очолює головний бухгалтер банку, який керується Положенням про організацію бухгалтерського обліку і звітності в банківських установах України, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 30.12.98 за № 566 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 01.02.99 за № 56/334^а). Контроль за використанням коштів, незалежно від джерела їх формування покладено на головного бухгалтера, який підпорядковується безпосередньо керівникові банку.

За операційними працівниками закріплюється ведення відповідних рахунків, у тому числі і поточних рахунків контрагентів. Конкретні обов'язки працівників обліково-операційного апарату визначаються головним бухгалтером банку. Принцип відповідальних виконавців, яким доручається одноосібно оформляти і підписувати розрахунково-грошові документи, поширюється на касовий апарат.

Вся готівка, яка надійшла до каси банку протягом операційного дня, має бути оприбуткована до операційної каси і зарахована на відповідні рахунки за балансом установи банку в той же робочий день.

Наприкінці операційного дня касові обороти звіряються з даними бухгалтерського обліку.

У разі розходжень касових оборотів і даних бухгалтерії вживаються заходи, спрямовані на виявлення причин розходження.

Для обґрунтування прогнозних розрахунків касових оборотів та складання Звітнього балансу грошових доходів і витрат населення банки складають звіт про касові обороти.

Згідно МСБО, баланс банку показує загальну суму банкнот і монет, в тій валюті в якій вони фактично існують в розпорядженні на даний момент. Система обліку організована так, щоб у будь-який час можна було перевірити наявність грошової готівки.

Національна валюта, що не випущена в обіг обліковується на позабалансових рахунках, а національна валюта випущена, та іноземна валюта вільноконвертована і неконвертована на балансових рахунках банків.

Грошові кошти в Плані рахунків комерційних банків обліковуються на рахунках 10-го розділу.

Рахунки групи № 100 «Банкноти і монети» призначені для обліку готівки в національній та іноземній валютах. Дорожні чеки обліковуються за рахунками групи « 101 «Дорожні чеки». Усі інші цінності, які є на зберіганні в касі банку (акцизні марки, розрахункові чеки) обліковуються на позабалансових рахунках.

При надходженні готівкових коштів у касу банку збільшується актив балансу, тому всі приходні касові операції відображаються за дебетом рахунків 10-го розділу «Грошові кошти». Приймають гроші за прибутковими касовими документами (заява на переказ готівки, рахунки на сплату платежів, прибутковий касовий ордер).

А при видачі готівки актив балансу зменшується і видаткові касові операції відображаються за кредитом рахунків 10-го розділу. Гроші видають з каси установи банку за видатковими касовими документами (за грошовими чеками, заявою на видавання готівки, за видатковими касовими ордерами).

Таким чином з'ясувавши загальні особливості обліку касових операцій банку можна зробити висновки, що касові операції комерційних банків становлять значний обсяг роботи і характеризують одну із головних функцій банків. А також банки при здійсненні своєчасного касового обслуговування контрагентів (клієнтів), забезпечують збереження їхніх грошових коштів, і сприяють додержанню емісійно-касової дисципліни.

Література:

1. Інструкцією про ведення касових операцій банками в Україні, затверджена Постановою Правління НБУ від 01.06.2011 № 174.

2. Положенням про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банківських установах України, затвердженим Постановою Правління Національного банку України від 30.12.98 р. за № 566.

3. Лобозинська С.М. Облік і аудит у банку: Навч. посіб. / За ред. проф. С. К. Реверчука. – К.: Знання, 2007. – 630 с.

Величко О.В., Маліновська К.І.

Особливості складання фінансової звітності суб'єктами малого бізнесу в умовах зміни законодавства

Суб'єктами малого бізнесу є зареєстровані в установленому порядку фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи, а також юридичні особи - суб'єкти підприємництва будь-якої організаційно-правової форми і форми власності, у яких чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує п'ятдесяти осіб та обсяг річного валового доходу не перевищує 70 млн. грн. [1–3].

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», (Офіційний вісник України, 1999 р., № 33, ст. 1706) ст. 11 та Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2000, № 51-52, ст. 447) визначають правові засади суб'єктів малого підприємництва незалежно від форми власності та в порядку встановленому законодавством України і дають можливість застосування спрощеної системи оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності, поряд з діючою загальною системою оподаткування, бухгалтерського обліку і звітності, передбаченою законодавством, на вибір суб'єкта малого підприємництва.

Порядок ведення спрощеної системи обліку та звітності визначається ПКУ [4].

Фінансова звітність – інформація про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

Правові засади складання та подання фінансової звітності визначають:

– Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV (зі змінами і доповненнями, внесеними Законами України останнє від 09.02.2006 р. №3422-IV);

– Постанова від 28 лютого 2000 р. № 419 «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ останнє №433 (433-2011-п) від 20.04.2011);

– Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» (із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів останнє №25 від 24.01.2011)

Згідно яких, фінансова звітності суб'єктів малого підприємства складається та надається у спрощеному виді, але на сьогоднішній день її форма залежить від обраної системи оподаткування.

Згідно ПСБУ 25 до форм фінансового звіту суб'єкта малого підприємства відносяться:

- Баланс (форма № 1-мс, 1-м)
- Звіт про фінансові результати (форма № 2-мс, 2-м)

Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства по формі №1-м складається: суб'єктами малого підприємства – юридичними особами, які визнані такими відповідно до законодавства, крім довірчих товариств, страхових компаній, банків, ломбардів, інших фінансово-кредитних та небанківських фінансових установ, суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють обмін іноземної валюти, є виробниками та імпортерами підакцизних товарів, а також суб'єктів підприємницької діяльності, у статутному фонді яких частка вкладів, що належить юридичним особам - засновникам та учасникам цих суб'єктів, які не є суб'єктами малого підприємства, перевищує 25 відсотків, представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності [5].

Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства по формі № 1-мс складається: суб'єктами малого підприємства – юридичними особами, що відповідають критеріям, визначеним пунктом 154.6 статті 154 розділу III Податкового кодексу України (є платниками податку на прибуток за 0% ставкою), та мають право на застосування спрощеного бухгалтерського обліку доходів і витрат [5].

У балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал. Підсумок активів балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу [5]. Більшість статей балансу відображується в узагальненому вигляді.

У звіті про фінансові результати наводиться інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період. Показники про непрямі податки та інші вирахування з доходу, податок на прибуток, витрати і збитки наводяться в дужках [5].

Особливістю нової форми звіту про фінансові результати є те, що витрати відображаються за видами діяльності, а ні за елементам витрат, як це було раніше. Такий підхід щодо формування цієї форми звіту ставить питання про доцільність переходу при обліку витрат з 8 класу рахунків на 9, з ціллю спрощення складання звітності.

Фінансова звітність подається органам державної статистики:

- квартальна не пізніше 25 числа наступного місяця;
- річна не пізніше 9 лютого наступного року.

Але треба відмітити що, згідно з пунктом 46.2 статті 46 ПК платники податку на прибуток, малі підприємства, подають разом з річною податковою

декларацією річну фінансову звітність у порядку, передбаченому для подання податкової декларації. У складі фінансової звітності платник податків зазначає тимчасові та постійні податкові різниці за формою, встановленою Міністерством фінансів України.

Підприємства малого бізнесу є динамічним, найбільш гнучким, доступним та адаптивним сектором економіки. Тому прийняття нового Податкового Кодексу, зміна законів та законодавчих актів повинно бути направлено на вдосконалення законодавства, що регламентує діяльність малих підприємств та спрощення системи обліку та звітності, з ціллю його подальшого розвитку та покращення бізнес-середовища в Україні.

Література:

1. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» від 19.10.2000 р. №2063-III // Все про бухгалтерський облік, 2000. - №114. - С. 20-22.
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання підприємницької діяльності». - Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2009, № 6, ст. 21).
3. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р. (зі змінами та доповненнями).
4. Податковий кодекс України // Все про бухгалтерський облік, 2012. - №17-18.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства» із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів останнє №25 від 24.01.2011.

Науковий керівник: ст. викладач Ананська М.О.

Костенко М.В.

Особливості обліку і аудиту розрахунків з замовниками та постачальниками

У процесі здійснення фінансово-господарської діяльності у підприємства виникає потреба в проведенні розрахунків зі своїми контрагентами (замовниками та постачальниками).

Між підприємством та його контрагентом укладається договір, у якому визначають, порядок та форми розрахунків, обов'язки сторін, особливі умови. Обов'язково у договорі необхідно передбачити що буде першою подією – передплата або відвантаження. В основному сучасні підприємства працюють зі своїми контрагентами по передплаті, ця форма розрахунків дає гарантії в отриманні своєчасної оплати за отриману продукцію, товари, роботи, послуги.

Розрахунки з замовниками та постачальниками здійснюються на підставі первинних документів: накладних, рахунків-фактур, рахунків, актів прийнятих робіт, послуг, податкових накладних, товарно-транспортних накладних. Розрахункові документи, які надає підприємство-постачальник покупцеві на суму оплати за отриману продукцію, виконані роботи й отримані послуги повинні бути акцептовані. Акцепт розрахункових документів – підпис уповноваженої особи на рахунку, що свідчить про те, що рахунок прийнятий до оплати.

На сьогодні одним з важливих і суперечливих питань діяльності українських підприємств є організація внутрішнього аудиту розрахунків з контрагентами.

Метою внутрішнього аудиту операцій з контрагентами є встановлення достовірності первинних даних щодо наявності зобов'язань перед постачальниками і підрядниками та заборгованості покупців і замовників, реальність наявних зобов'язань та заборгованості, законності і доцільності проведених розрахунків, повноти і своєчасності відображення даних в первинних документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку розрахунків з замовниками та постачальниками і його відповідності прийнятій на підприємстві облікової політиці, положенням (стандартам) бухгалтерського обліку, достовірність відображення стану розрахунків з контрагентами у звітності.

Аудит операцій з контрагентами проводять за допомогою фактичного та документального контролю. Фактичний контроль це проведення інвентаризації розрахунків з постачальниками та підрядниками. Документальний контроль це перевірка правильності складання первинних та зведених документів по розрахункам з постачальниками та підрядниками.

Аудит операцій з контрагентами може включати наступні кроки:

- перевірка реальності заборгованості наявної на кінець місяця;
- перевірка правильності і відображення витрат та доходів згідно Податкового кодексу України;
- вживання відповідних заходів щодо доведення до відома керівництва ситуацій стосовно осіб, які винні в порушенні встановлених принципів обліку.

Також, більше уваги, підприємствам слід приділяти організації аналітичного обліку розрахунків з контрагентами. Аналітичний облік розрахунків з контрагентами необхідно вести окремо по кожному покупцю і замовнику та постачальнику і підряднику в розрізі кожного рахунку до оплати, по місцях зберігання й обліковим (товарним) партіям, для визначення ознак розподілу береться в увагу: характер товару, можливість зберігання партії в процесі перевезення, перевалки, збереження, навантаження.

Література:

1. П(С)БО №10 “Зобов'язання”, затверджений приказом Міністерства фінансів України № 237 від 08.10.99 р.
2. Український бухгалтерський тижневик «Дебет-Кредит». – Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua/>

Організація обліку вкладів і документообігу за депозитними операціями банку

В умовах формування ринку зростає роль банків та їх підрозділів як об'єктів обліку та аудиту. Це зумовлено внутрішніми потребами банків, інших установ, інтересами вкладників та партнерів, а також необхідністю адаптації банківського обліку й аудиту до нових стандартів і нового Плану рахунків.

Обліковий процес в банку приводить в дію обліковий механізм, що функціонує за трьома напрямками. Перший – документальний, передбачає організацію обліку фактів господарської діяльності. Другий – контрольно-результативний – забезпечує визначення результатів діяльності банку (прибуток чи збиток). Третій – управлінський – спрямований на забезпечення правдивою, неупередженою інформацією різних рівнів менеджерів з метою вироблення ефективних рішень, які матимуть визначальний вплив у майбутній діяльності кредитної установи [1].

Досліджуючи питання обліку банківських операцій використано багатий попередній досвід організації обліково-аналітичної роботи, теоретичні і практичні розробки у цій галузі таких вітчизняних вчених, як Білоконь Г., Васюренко О.В., С.М. Лобозинська, Кузьмінська О.Е., Кириленко В.Б., Л.М. Кіндрацька та інших.

Організація документообігу за депозитними операціями банку має складатися з таких етапів:

- перевірки правильності оформлення та змісту документів, що надійшли (договір на відкриття поточного рахунку, договір-депозит, картка із зразками підписів, заява на відкриття рахунку, прибутковий і видатковий ордери, чеки, довіреності тощо);
- визначення можливості виконання операції залежно від стану рахунку;
- перевірки та оформлення бухгалтерського запису в документі, підписання його відповідальним виконавцем;
- передача документів до автоматизованої обробки;
- відправки документів з філій до банку і забезпечення всіх внутрішніх вимог банку з їх доставки;
- використання первинних документів для перевірки правильності відображення операцій в особовому рахунку клієнта;
- групування документів та їх підшивки в документи дня;
- зберігання документів.

Для відкриття депозитного рахунку банк формує юридичну справу клієнта, до якої входять:

- заява фізичної особи на відкриття рахунку;
- договір;
- копії перших чотирьох сторінок паспорта;
- довіреність на відкриття рахунку, якщо його відкриває вкладник [2].

З метою упорядкування руху та своєчасного одержання первинних документів для запасів у бухгалтерському обліку за наказом керівника установи

банку встановлюють графік документообігу, в якому визначають час проходження документів на всіх етапах обробки інформації структурними підрозділами установи банку, конкретний час (інтервал) для розрахунково-касового обслуговування клієнтів і час проходження документів на всіх ділянках їхньої обробки. Алгоритм такого документообігу наведено на рис. 1.

Усі операції банків (розрахункові, касові, позикові тощо) відображують у бухгалтерському обліку на основі грошово-розрахункових документів. Грошово-розрахункові документи надходять у банки від підприємств і установ, інших банків. Вони містять необхідну інформацію про характер операцій, що дає змогу перевірити їх законність і здійснити банківський контроль.

Загалом, механізм здійснення депозитних операцій та конкретні умови по депозитним вкладам банківських установ націлені на формування фінансових ресурсів банку з метою їх подальшого використання в активних операціях та забезпечення ліквідності банківської установи.

Рис. 1 – Алгоритм документообігу за депозитними операціями

Література:

1. Лобозинська С.М. Облік і аудит у банку: навч. посіб./за ред..проф. С.К. Реверчука. – К.: Знання, 2007. – 630 с.
2. Кузьмінська О.Е., Кириленко В.Б. Організація обліку в банках: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисциплін. – К.: КНЕУ, 2002. – с.48-62.

Науковий керівник: ст. викладач Левицька А.В.

Малікова О.М.

Особливості виробництва сільськогосподарської продукції та їх вплив на ведення бухгалтерського обліку

Сільське господарство – є галуззю народного господарства, що займається вирощування сільськогосподарських культур та розведенням сільськогосподарських тварин. Воно є однією з найважливіших галузей матеріального виробництва. Сільське господарство - це джерело предметів споживання для населення, сировини – для промисловості та звичайно ж прибутку для підприємців.

Сільському господарству притаманний ряд особливостей, пов'язаних з характером його виробництва. Декілька з них розглянемо далі.

Такий природний ресурс, як земля, є незамінний засобом виробництва у сільському господарстві. У бухгалтерському обліку відображається цей засіб праці, але знос (амортизація) на земельні ділянки не нараховується. Це пов'язано з тим, що термін її ефективного використання необмежений, і при раціональному використанні вона не зношується, крім того може навіть підвищити родючість.

Робоча сила і техніка використовуються нерівномірно, у зв'язку з сезонністю вирощування культур та розведення тварин. Отже, визначення фактичної собівартості сільськогосподарської продукції проводяться раз на рік. Протягом цього періоду спостерігається нагромадження витрат виробництва, які в кінці року розподіляються пропорційно обсягам одержаної продукції [1].

Виробництво сільськогосподарської продукції - тривалий процес, іноді воно займає більше одного календарного року. За деякими сільськогосподарським культурам і тваринам витрати здійснюються в поточному звітному році, а продукцію отримують тільки в наступному звітному році (озимі зернові культури, відгодівля молодняка великої рогатої худоби та ін.). З цієї причини в обліку витрати розмежовують по виробничим циклам, що не збігаються з календарним роком: витрати минулих років під урожай поточного року, витрати поточного року під урожай майбутніх років і витрати поточного року під урожай цього ж року [2].

Сільськогосподарські підприємства самостійно відтворюють частину необхідних їм засобів праці (вирощування багаторічних насаджень, молодняка тварин для поповнення основного стада і т. ін.), але специфіка біологічних об'єктів зумовлює необхідність відображати в обліку витрати зі створення таких засобів до їх передачі в експлуатацію не як капітальні вкладення, а як поточні виробничі витрати [3]. Поряд з цим варто також відмітити, що у зв'язку з вище приведеною обставиною частина готової сільськогосподарської продукції не набуває товарної форми (тобто слугує матеріалами та сировиною для подальшого відтворення) і відповідно виникає потреба вести окремий обіг товарної та нетоварної частин готової продукції.

Отже, бачимо, що сільськогосподарському виробництву властива низка особливостей, що зумовлює певну організацію та ведення бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах. Вибір тієї чи іншої форми бухгалтерського обліку залежить від спеціалізації господарства, організаційно-правової форми підприємства і звичайно ж від форми власності.

Література:

1. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Підруч. для студ. вищ. навч.закладів / В.Б. Захожай, М.Ф. Базась, М.М.Матюха, В.М. Базась; за ред. В.Б. Захожая та М.Ф. Базася. – К.: МАУП, 2005. – 968 с.: іл. – Бібліогр.: с.639-744.
2. Бухгалтерский учет в сельском хозяйстве : Пособие / С.М. Бычкова, Д.Г. Бадмаева. – Эксмо, 2008. – 400 с.
3. Бухгалтерський облік у галузях економіки. 2-ге вид. Навч. посіб. / П.Й. Атамас. К.: Центр учбової літератури, 2010. – 392 с.

Науковий керівник:ст. викладач Просянюк Н.О.

Некипелова Ю.А., Пыльнева Н.А.

Современные проблемы совершенствования аудита

Целью данного исследования является анализ проблем совершенствования аудита и определение путей их решения.

Согласно Закону Украины "Об аудиторской деятельности" аудит определяется как проверка данных бухгалтерского учета и показателей финансовой отчетности субъекта ведения хозяйства с целью высказывания независимого мнения аудитора о ее достоверности во всех существенных аспектах то соответствие требованиям законов Украины, положений (стандартов) бухгалтерского учета или других правил (внутренних положений субъектов ведения хозяйства) согласно требованиям пользователей [1].

Основная цель аудита заключается в повышении эффективности функций управления, содействию защите интересов администрации и, в конечном итоге, собственников. Аудит имеет ряд недостатков и рассмотрим некоторые из них (Табл. 1).

Согласно мнениям экспертов, основной проблемой аудита на данный момент является несовершенство системы управления крупных предприятий и построение системы страхования аудиторских рисков [2].

Таблица 1 – Недостатки аудита и пути их решения

Недостатки	Пути решения
Не соблюден принцип независимости, так как аудитор подчинен главному бухгалтеру	Служба внутреннего аудита должна подчиняться непосредственно руководителю
Внутренний аудит носит эпизодический характер	Работу следует осуществлять в течение года
Основная цель проверки – ревизия сохранности имущества и денежных средств подразделения	Проверке должны подвергаться вопросы в соответствии со стандартом проверки достоверности отчетности
Нет связи внутреннего и внешнего аудита; внешний аудит не использует результаты внутреннего	Внутренний аудит обеспечивает законность хозяйственных операций
Внутренний аудит не несет персональной ответственности за результаты внешней аудиторской проверки	Вменить в обязанность внутреннего аудитора подготовку и ответственность за результаты внешней проверки

Рассмотрим первую из них. Для решения проблемы несовершенства системы управления, необходимо наличие на предприятии высококвалифицированных кадров, в том числе самого административного аппарата.

Наряду с наличием высококвалифицированных кадров, важной проблемой является совершенство корпоративного духа кадрового состава на предприятии. Главным в этом случае является именно руководитель предприятия.

Что касается проблемы страхования аудиторских рисков, исследования показывают, что она актуальна, а ее решение напрямую зависит от стратегий и политики государства. К сожалению, в Украине процесс страхования не так развит, как в странах Западной Европы, точнее он находится на стадии развития, поэтому необходимо приложить максимум усилий, для достижения европейского уровня.

Рассмотрим понятие самого страхового риска. Страховым риском является предполагаемое событие наступления ответственности за причинение вреда имущественным интересам третьих лиц в связи с осуществлением страхователем

(застрахованим лицом) аудиторской деятельности и/или оказанием прочих связанных с аудиторской деятельностью услуг [3].

Цель страхования аудиторских рисков заключается в том, что в бухгалтерской отчетности могут быть не выявлены некоторые искажения, хотя они и существуют. Другими словами, это страхование вероятности возможных ошибок со стороны бухгалтера предприятия, что является гарантом безопасности финансового отдела организации.

Практика показывает, что совершенный механизм осуществления проверок и вообще, контроля, не существует. Этому препятствует ряд обстоятельств: высокие страховые тарифы, неприемлемые условия страхования, отсутствие нормативной базы по аудиту для доказательства в суде факта некачественного оказания аудиторских услуг.

Основная особенность страхования профессиональной ответственности - общий для всех профессий объект страхования: имущественные интересы застрахованного физического лица, связанные с обязанностью последнего в порядке, установленном законодательством, возместить ущерб, причиненный третьим лицам в результате ошибки или упущения, совершенных при исполнении профессиональных обязанностей. Еще одной проблемой также является отсутствие простого и эффективного механизма рассмотрения претензий потерпевших.

Кроме этого расходы по установлению причинно-следственной связи между убытками заказчика и небрежностью специалиста, а также самого факта небрежности при страховании риска профессиональной ответственности являются довольно высокими, что обусловлено необходимостью привлечения независимых экспертов. Развитие аудита очень важно для выполнения предприятием своих функций, самой главной из которых является минимизация затрат и максимизация прибыли. Кроме того, аудит является неотъемлемым элементом деятельности любого предприятия, а правильное его проведение поможет обеспечить их стабильную позицию на рынке.

В заключение можно добавить, что процесс совершенствования как внешнего, так и внутреннего аудита для украинских предприятий необходим, так как он косвенно влияет на уровень развития страны в целом.

Литература:

1. Закон Украины "Об аудиторской деятельности" от 22.04.1993 № 3125-XII. [Режим доступа: <http://intkonf.org/barannikova-ev-problemyi-i-putsovershenstvovaniya-audita-v-ukraine/>]
2. Научная конференция «Аудит и бухгалтерия в Украине» [Режим доступа: <http://bin.ua/29861-.html>]
3. Правила страхования. Ответ аудиторов [Режим доступа: http://sgmsk.ru/fileadmin/rules/pravila/Korp_klienti/Otvetstvennost/Pravila_strahovaniya_otvet._auditorov.pdf]

Науковий керівник: к.е.н., доц. Яценко М.С.

Нічипорук Г.С., к.е.н., доц. Свінарьова Г.Б.

Організація обліку на промисловому підприємстві за центрами відповідальності

В сучасних умовах розвитку ринкових відносин промислові підприємства України зіткнулися з рядом проблем, щодо організації обліку для ефективності управління господарської діяльністю. Господарювання в умовах вільної конкуренції вимагає від управлінського персоналу прийняття оперативних та вірних рішень стосовно питань управління фінансовими результатами промислового підприємства. Для ефективного управління фінансовими результатами підприємства необхідно розглядати облік витрат і доходів в місцях їх виникнення. В зв'язку з цим, проблема організації вискоєфективної системи обліку за центрами відповідальності, яка буде сприяти надходженню та обробці якісної інформації щодо витрат та доходів для потреб управління, постає дуже гостро, особливо для промислових підприємств. Тому що, як правило, промислове підприємство має розгорнуту громіздку організаційну структуру, яка характеризується відсутністю динамізму, бюрократичним типом управління, в якій інформація щодо витрат і доходів від різних місць їх виникнення поступає дуже повільно, що сприяє несвоечасному прийняттю необхідних управлінських рішень.

Метою обліку за центрами відповідальності є посилення контролю за основними показниками господарської діяльності промислового підприємства через встановлення персональної відповідальності менеджерів різних рівнів управління за витрачання ресурсів.

Створення та функціонування системи обліку за центрами відповідальності передбачає:

- визначення центрів відповідальності;
- формування фінансової структури підприємства;
- розробка та складання певних бюджетів для кожного центру відповідальності;
- формування певної звітності центрів відповідальності;
- аналіз відхилень та причин їх виникнення;
- оцінка діяльності центру відповідальності.

Основою обліку за центрами відповідальності є закріплення витрат і доходів за керівниками різних рівнів управління та систематичний контроль за виконанням ними затверджених бюджетів.

Організація обліку на промисловому підприємстві за центрами відповідальності, в першу чергу, полягає у створенні необхідних центрів відповідальності. У зв'язку з цим першим кроком організації такого обліку є виділення відповідних центрів з метою закріплення відповідальності. Для виділення центрів відповідальності на промисловому підприємстві насамперед

беруть до уваги організаційну та технологічну структуру підприємства, посадові інструкції, які встановлюють права і обов'язки конкретних працівників.

В рамках діючої організаційної структури потрібно визначити фінансове призначення кожного підрозділу підприємства. Традиційно виділяють чотири типу центрів відповідальності: центр витрат, центр прибутку, центр доходів та центр інвестиції. Після того, як усі підрозділи підприємства будуть віднесені до відповідних центрів відповідальності може бути сформована фінансова структура підприємства.

Приклад формування центрів відповідальності на промисловому підприємстві наведено в табл. 1.

Таблиця 1 – Виділення центрів відповідальності на промисловому підприємстві

Структурний підрозділ підприємства	Центр прибутку	Центр доходів	Центри витрат			Центр інвестиції
			виробництво	фінанси	адміністрація	
Підприємство	+					
Адміністративні служби					+	
Основне виробництво			+			
Допоміжне виробництво			+			
Бухгалтерія				+		
Відділ НІОКР						+
Відділ збуту		+				
Фінансова служба				+		

Так, ми пропонуємо формувати фінансову структуру промислового підприємства, яка показує який підрозділ за яку фінансову сферу відповідає на підприємстві.

Таким чином, впровадження обліку за центрами відповідальності в практику діяльності промислових підприємств дасть змогу суттєво поширити інформаційні можливості обліку, інтегрувати його з іншими функціями управління – плануванням, контролем, аналізом, регулюванням, і на цій основі своєчасно встановлювати відхилення від норм і бюджетів у центрах їх виникнення з метою оперативного їх усунення та запобігання у майбутньому.

Носовец О.І.

Зовнішній аудит: мета, завдання, особливості

Згідно із Законом України «Про аудиторську діяльність» аудит – це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам.

Зовнішній аудит здійснюють згідно з законодавчими актами та стандартами аудиту (національними та міжнародними).

За формою і метою здійснення аудит поділяють на зовнішній (незалежний) і внутрішній.

Зовнішній аудит – це перевірка, що здійснюється незалежними висококваліфікованими спеціалістами в галузі аудиту, контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності на підставі наявності відповідного сертифіката на право здійснення аудиторської діяльності.

Замовниками зовнішнього аудиту можуть бути державні органи, власники підприємства (акціонери, засновники, інвестори, приватні особи), банки та інші кредитні установи (у разі необхідності підтвердження платоспроможності підприємства). Метою зовнішнього аудиту є перевірка законності господарських операцій, достовірності фінансової звітності, бухгалтерського балансу, а також визначення, наскільки відповідає ведення бухгалтерського обліку встановленим стандартам і процедурам.

Відносини між зовнішнім аудитором та клієнтом здійснюються на договірній основі. При укладанні договору визначаються завдання зовнішнього аудиту. Характер та масштаб перевірки та залежать від бажання клієнта.

Зовнішній аудит може бути добровільним або обов'язковим. Добровільний аудит проводиться на замовлення окремих підприємств незалежно від того чи передбачена така перевірка законом. Деякі підприємства повинні оприлюднювати фінансову звітність для цього необхідне обов'язкове проведення незалежної зовнішньої аудиторської перевірки – це і є обов'язковий аудит.

Обов'язковий аудит є необхідною мірою захисту інтересів акціонерів, засновників, інвесторів і держави від надання недостовірної фінансової звітності. Обов'язковий аудит можуть організувати за вимогою рішень суду, слідчих органів.

Масштаби обов'язкового аудиту чітко визначені законодавством і їх змінити не можуть ні керівники підприємств, ні акціонери, ні самі зовнішні аудитори.

Зовнішній аудит за об'єктами дослідження можна поділити на:

– бухгалтерський аудит — аудит стану, організації та ведення обліку, правильності складання бухгалтерської звітності;

– управлінський та(або) операційний аудит — аудит діяльності підприємства або його окремих підрозділів з метою надання рекомендацій щодо ефективності діяльності суб'єкта господарювання;

– аудит фінансової звітності — це перевірка повноти та достовірності складання фінансової звітності суб'єкта господарювання;

– екологічний аудит — це перевірка впливу діяльності підприємства на стан та зміну навколишнього середовища та дотримання екологічних норм.

Статус зовнішніх аудиторів встановлюється відповідними законами (ст. 5 Закону України "Про аудиторську діяльність"). Основним обов'язком зовнішніх аудиторів є оцінка фінансової звітності підприємств. Останнім часом зовнішні аудитори розширюють свої функції: вони додатково дають якісну оцінку діяльності підприємства, його економічності, ефективності й результативності; надають послуги у вигляді консультацій з питань оподаткування, управління і роботи інформаційних систем, щодо налагодження бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю тощо.

До основних завдань зовнішнього аудиту можливо виділити:

– незалежну перевірку фінансової звітності, податкових декларацій, первинних документів, розрахунків тощо з метою встановлення рівня їх достовірності та відповідності чинному законодавству, стандартам, нормативам;

– реальність визначення витрат, доходів та фінансових результатів діяльності підприємства;

– виконання супутніх робіт з питань обліку, аналізу, фінансів, оподаткування, аудиту тощо.

Проводять зовнішній аудит частіше за все після завершення звітного періоду та складання звітності підприємства. Під час проведення аудиторської перевірки зовнішні аудитори збирають інформацію, складають робочі документи, роблять висновки про повноту, достовірність та відповідність чинному законодавству перевіреної інформації, а потім надають звіт клієнту, де вказують на слабкі сторони контролюючих систем підприємства. Зовнішні аудитори несуть відповідальність за свій висновок, критерії, на яких цей висновок базується.

Отже, проведення зовнішнього аудиту є стимулом для доброякісної, відповідальної роботи як аудиторів та і працівників підприємства

Література:

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» № 3125–ХІІ від 22 квітня 1993 року (зі змінами та доповненнями)
2. Бібліотека Українських Підручників. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В., Організація і методика аудиту. Режим доступу: <http://pidruchniki.ws>
3. Полякова А.М. та ін.. Аудит навчальний посібник. Режим доступу: <http://nkckhust.dyndns.org/elibrary/library/books/40062/maket.pdf>
4. Наукова бібліотека «Буковина». Режим доступу: <http://buklib.net>

Підгурська Н.М.

Основні правила проведення індексації заробітної плати

З метою забезпечення покращення життєвого рівня населення України та підвищення його купівельної спроможності в умовах зростання цін було прийнято Закон України «Про індексацію грошових доходів населення».

Цей Закон передбачає впровадження встановленого законами та іншими нормативно-правовими актами України механізм підвищення грошових доходів населення, що дає можливість (частково або повністю) відшкодувати подорожчання споживчих товарів і послуг [1].

Індексації підлягають грошові доходи громадян, одержані ними в гривнях на території України і які не мають разового характеру [1, 2]. До основних з них можна віднести такі як заробітна плата, пенсії, стипендії.

Згідно з ЗУ «Про індексацію...» та Порядком проведення індексації... № 1078, затвердженого постановою КМУ від 17.07.2002 р., до об'єктів індексації не відносяться одноразові виплати, зокрема [1, 2]:

- премії за підсумками роботи за рік, щорічні винагороди за вислугу років (стаж роботи);
- заохочення до ювілейних та пам'ятних дат як у грошовій, так і в натуральній формі;
- допомога у зв'язку з вагітністю та пологами, допомога при народженні дитини, допомога на поховання;
- відпускні та інші виплати, що обчислюються згідно з Порядком № 100 або №1266, виходячи з середнього заробітку;
- оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця;
- тощо.

Можна виокремити наступні основні правила проведення індексації [1, 3]:

1. Індексацію зобов'язані проводити всі без винятку роботодавці, в тому числі і приватні підприємці;

2. Індексують зарплату всіх працівників незалежно від її розміру в межах прожиткового мінімуму для працездатних осіб (з 01.04.2012 р.- 1094 грн.). Частина грошових доходів, яка перевищує прожитковий мінімум, встановлений для відповідних соціальних і демографічних груп населення, індексації не підлягає;

3. В індексації бере участь зарплата кожного працівника окремо;

4. Щоб визначити на яку суму будуть індексувати зарплату в поточному місяці, потрібно знати базовий місяць.

Базовими є місяці:

- прийому на роботу співробітника;
- підвищення зарплати (тарифної ставки, окладу, відрядних розцінок або

введення (підвищення) постійних надбавок, премій, доплат або інших постійних виплат), у зв'язку з чим зросли доходи працівника;

– підвищено розмір мінімальної зарплати і через це збільшилася зарплата працівника.

При цьому необхідно звернути увагу на те, що коли при зростанні зарплати (у тому числі внаслідок збільшення мінімальної зарплати) сума підвищення менше суми індексації, яку б нараховували в місяці підвищення, такий місяць не вважають базовим [2, 3]. Таким чином, щоб з'ясувати, чи буде місяць базовим, необхідно порівняти суму підвищення з можливою індексацією. Якщо підвищення зарплати більше суми індексації, місяць, в якому воно відбулося, стає базовим [4].

Індексація грошових доходів населення проводиться в разі, коли величина індексу споживчих цін перевищила поріг індексації, який встановлюється в розмірі 101 відсотка. Обчислення індексу споживчих цін починається за місяцем, у якому індекс споживчих цін перевищив поріг індексації (101%).

Індекс споживчих цін – це показник, що характеризує динаміку загального рівня цін на товари та послуги, що купує населення для невиробничого споживання [1]. Цей показник обчислюється Держкомстатом і публікується в офіційних періодичних виданнях не пізніше 10 числа місяця, що настає за звітним [1, 2].

Підвищення грошових доходів населення у зв'язку з індексацією здійснюється з першого числа місяця, що настає за місяцем, в якому опубліковано індекс споживчих цін. Сума індексації грошових доходів громадян визначається як результат множення грошового доходу, що підлягає індексації, на величину приросту індексу споживчих цін, поділений на 100 відсотків.

Приклади обчислення індексу споживчих цін для проведення індексації та суми індексації наведені в Порядку проведення індексації грошових доходів населення, що затверджено постановою КМУ № 1078 від 17.07.2003 р. В цьому нормативному документі також передбачена можливість проведення індексації доходів випереджаючим шляхом з урахуванням прогнозного рівня інфляції (з відповідною зміною базового місяця) [2].

Виплата сум індексації здійснюється за рахунок джерел, з яких провадяться відповідні грошові виплати [2].

Суми виплат, пов'язаних з індексацією зарплати працівників відносяться до додаткової зарплати, відповідно, до них застосовують усі правила оподаткування та відображення в бухгалтерському обліку, що властиві зарплаті [5]. Так, у бухгалтерському обліку сума нарахованої індексації відображається на відповідному рахунку витрат (рахунок № 23, 91, 92, 93 чи 94), залежно від того, чим працівник займається на підприємстві. У податковому обліку ці суми визнають витратами, в результаті чого зменшується оподатковуваний прибуток, оскільки проведення індексації є обов'язковим для роботодавців.

Непроведення індексації є грубим порушенням трудового законодавства (згідно ст. 95 КЗпП та Закону про індексацію), а відповідно до статті 41 КпАП за дане правопорушення може бути стягнуто штраф у розмірі від 30 до 100 НМДГ [6].

Таким чином, індексація доходів населення, як і встановлення мінімальної заробітної плати, є державною соціальною гарантією. Проведення індексації є обов'язковим для всіх видів підприємств, у тому числі і для приватних підприємців, і дозволяє в деякій мірі зменшити негативний вплив інфляції і підвищити купівельну спроможність населення України.

Література:

1. Закон України «Про індексацію грошових доходів населення» : документ № 1282-12, редакція від 22.05.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1282-12>
2. Порядок проведення індексації грошових доходів населення [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України : затверджено постановою від 17.07.2003 р. № 1078, редакція від 03.02.2012 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1078-2003-%D0%BF>
3. Нагорный В. Индексируем зарплату : основные правила / В. Нагорный // Все о бухгалтерском учете. — № 51 (1808). – 2011. – С. 6 – 8
4. Васильев Г. Когда месяц становится базовым при повышении минзарплаты / Г. Васильев // Все о бухгалтерском учете. — № 51 (1808). – 2011. – С. 10 – 11
5. Цыганенко В. Индексация зарплаты : налогообложение и учет / В. Цыганенко // Все о бухгалтерском учете. — № 51 (1808). – 2011. – С. 15
6. Васильев Г. Индексацию не проводили : каковы последствия для работодателя / Васильев Г. // Все о бухгалтерском учете. — № 51 (1808). – 2011. – С. 18 – 19

Сапожніков Р.М.

Особливості відображення у бухгалтерському обліку розрахунків за податком на додану вартість при розрахунках з контрагентами підприємства

З 01.01.2012 року затверджено у новій редакції План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (затверджено Міністерством фінансів України 30.11.99 N 291, нова редакція 09.12.2011 N 1591) [1].

Оновлений План рахунків не містить субрахунків, але підприємства можуть самостійно вводити субрахунки, виходячи з потреб управління, контролю, аналізу та звітності, а також використовувати субрахунки, визначені Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №291, зі змінами, внесеними наказом від 26.09.2011 р. №1204) [2].

Для відображення у бухгалтерському обліку розрахунків за податком на додану вартість (ПДВ) передбачено синтетичний рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами». Аналітичний облік розрахунків за податками й платежами ведеться за їх видами.

На підприємствах за кредитом рахунка 64 «Розрахунки за податками й платежами» відображають нараховані платежі за ПДВ до бюджету, за дебетом - належний до відшкодування з бюджету ПДВ, його сплата, списання.

Рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами» має такі субрахунки:

- 641 «Розрахунки за податками»;
- 643 «Податкові зобов'язання»;
- 644 «Податковий кредит».

На субрахунку 641 «Розрахунки за податками» ведеться облік податком на додану вартість, який нараховуються та сплачуються відповідно до чинного законодавства.

На субрахунку 643 «Податкові зобов'язання» ведеться облік суми податку на додану вартість, визначену, виходячи із суми одержаних авансів (попередньої оплати) за готову продукцію, товари, інші матеріальні цінності та нематеріальні активи, роботи, послуги, що підлягають відвантаженню (виконанню).

На субрахунку 644 «Податковий кредит» ведеться облік суми податку на додану вартість, на яку підприємство набуло право зменшити податкове зобов'язання.

При розрахунках з контрагентами (покупцями і замовниками та постачальниками і підрядниками) на підприємстві виникають або податкові зобов'язання (при реалізації продукції, товарів, робіт, послуг) або податковий кредит (при придбанні продукції, товарів, робіт, послуг) з податку на додану вартість.

Підприємство і контрагент укладають договір, у якому обов'язково необхідно зазначити одну з форм розрахунків:

- 1) перша подія – відвантаження, друга подія – оплата;
- 2) перша подія – оплата (передплата до 100%), друга подія – відвантаження.

У залежності від форми розрахунків і використовують субрахунки рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами»:

1) якщо перша подія – відвантаження, то для обліку податку на додану вартість використовують субрахунок 641 «Розрахунки за податками»;

2) якщо перша подія – оплата (передплата до 100%), для обліку податку на додану вартість використовують субрахунки 643 «Податкові зобов'язання» та 644 «Податковий кредит».

У табл. 1 наведено як будуть відображено в бухгалтерському обліку операції з ПДВ при першому варіанті розрахунків, а у табл. 2 при другому варіанті розрахунків з контрагентами.

Наприклад, між підприємством-покупцем і підприємством-постачальником укладено договір на постачання продукції. Загальна вартість продукції за договором складає 36000 грн., у т.ч. ПДВ 6000 грн.

Таблиця 1 – Відображення в бухгалтерському обліку податку на додану вартість (перша подія – відвантаження, друга подія – оплата)

№	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Д-т	К-т
У підприємства-постачальника				
1	Відвантажена зі складу готова продукція покупцям	36000	36	701
2	Відображено НЗ по ПДВ	6000	701	641
3	Отримана оплата від покупця за відвантажену продукцію	36000	31	36
У підприємства-покупця				
1	Отримані і оприбутковані ТМЦ (матеріали)	30000	201	63
2	Відображено НК по ПДВ	6000	641	63
3	Сплачено постачальнику за ТМЦ (матеріали)	36000	63	311

Таблиця 2 – Відображення в бухгалтерському обліку податку на додану вартість (перша подія – оплата (передплата до 100%), друга подія – відвантаження)

№	Зміст господарської операції	Сума, 97рн.	Д-т	К-т
У підприємства-постачальника				
1	Отримана передоплата від покупців (100%)	36000	311	681
2	Відображено НЗ по ПДВ	6000	643	641
3	Відвантажена продукція покупцям	36000	36	701
4	Списано відображене раніше НЗ по ПДВ	6000	701	643
5	Проведений залік передоплати	36000	681	36
У підприємства-покупця				
1	Перерахована передплата постачальникові (100%)	36000	371	311
2	Відображено НК по ПДВ	6000	641	644
3	Отримані і оприбутковані ТМЦ (матеріали)	30000	201	63
4	Списано відображений раніше НК по ПДВ	6000	644	63
5	Проведений залік передоплати	36000	63	371

Облік відображення податку на додану вартість наданий у табл. 2 використовується підприємствами частіше бо зараз більшість сучасних підприємств працюють саме за передплатою – ця форма розрахунків дає гарантії в отриманні своєчасної оплати продукції, товарів, робіт, послуг.

Література:

1. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (затверджено Міністерством фінансів України 30.11.99 N 291, нова редакція 09.12.2011 N 1591).
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій

(затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №291, зі змінами, внесеними наказом від 26.09.2011 р. №1204).

3. Український бухгалтерський тижневик «Дебет-Кредит». – Режим доступу: <http://www.dtkr.com.ua/>

4. Газета «Все про бухгалтерський облік». – Режим доступу: <http://www.vobu.com.ua/ru/>

Науковий керівник: ст. викладач Варчук О.А.

Струк Л.Є., к.е.н., доц., Євченко Н.Г.

Удосконалення управлінського обліку в контексті забезпечення ефективності діяльності банку

У посткризовий період розвитку економіки України дієва організація управлінського обліку є актуальною проблемою всіх банківських установ, незалежно від специфіки та масштабів їх діяльності. З метою підвищення конкурентоспроможності та ефективності діяльності банків виникає необхідність у значних економічних перетвореннях, шляхом прийняття ефективних управлінських рішень, спрямованих на підвищення довіри до банків, стабілізацію фінансових ринків, зниження ступеня ризиковості банківських операцій. Під час вирішення ключових проблем, що виникають в процесі управління банківською установою, необхідно звертати увагу на ефективну організацію управлінського обліку, який спрямований на виявлення, вимірювання, аналіз, підготовку, інтерпретацію та передачу інформації для забезпечення ефективності діяльності банку.

Виходячи з цього, метою дослідження є удосконалення інструментів управлінського обліку для забезпечення ефективного функціонування банківських установ в Україні.

Дана тема досліджується як вітчизняними, так і зарубіжними вченими. Зокрема, значний внесок у дослідження практичних та теоретичних аспектів управлінського обліку внесли Дж. Фостер та Ч.Т Хорнгрен, К. Друрі, Б. Нідлз, К., А. Зудилін, В. Палій, О. Шеремет, В. Ткач, А. Яругова, С. Ніколаєва, О. Крещенко, І. О. Московчук, О. В. Потьомкіна. До вітчизняних науковців, що займалися дослідженням даної теми можна віднести О.В. Примостку та Л.О. Лисенюка [1], що здійснили оцінку ризиків в банку за допомогою нормативно-індексної моделі; Г.М. Пурій [4], який у своїй статті «Оцінка ризиковості кредитно-інвестиційної діяльності банків на фінансовому ринку», розрахував ризиковість кредитно-інвестиційної діяльності банків, застосовуючи нормативно-індексну модель. Питання визначення рівня впливу кредитного ризику на діяльність банків висвітлено в праці Д. Тахе [3], в якій досліджено різні методики оцінки кредитних ризиків в банку

Проте, незважаючи на численність досліджень у даній сфері знань, теоретична база є ще недостатньо вивченою, наукові розробки щодо застосування інструментів управлінського обліку для оцінки ризиків та ефективності у банківській практиці носять дискусійний та суперечливий характер, а отже потребують удосконалення та подальших досліджень.

У сучасних умовах з метою прийняття ефективних управлінських рішень в банківських установах необхідна достовірна, оперативна та деталізована інформація, яка може бути отримана лише за ефективною організації управлінського обліку. Він є системою якісної обробки та підготовки інформації про діяльність банків для внутрішніх користувачів всіх рівнів управління.

У період фінансової кризи велика кількість банківських установ зазнала значних збитків. Причиною цього стала неефективна політика управління ризиками, а також недосконалі методики планування та прогнозування діяльності банків. В цей період виникла гостра необхідність в застосуванні нових, більш удосконалених моделей та інструментів управлінського обліку, які дозволяють отримати необхідну для планування та прогнозування показників діяльності банку інформацію. Як свідчить практика, найбільші можливості для побудови гнучких та адаптивних моделей планування та оцінки ефективності діяльності банку надають інструменти, побудовані на математичному та статистичному аналізі, оскільки такі моделі надають можливість структурувати та ідентифікувати взаємозв'язки між основними показниками діяльності банку.

Існують три основні типи моделей, які можуть застосовуватися в процесі оцінки ефективності діяльності банку: описові, предикативні та нормативні.

Описові моделі, що ґрунтуються на використанні фактичних даних бухгалтерського обліку та звітності: побудова системи звітних балансів; подання управлінської звітності у різних аналітичних розрізах; вертикальний та горизонтальний аналіз звітності; система аналітичних коефіцієнтів; аналітичні примітки до звітності.

Предикативні моделі – це моделі прогностичного характеру. Вони використовуються для прогнозування доходів, витрат, прибутку, оцінки майбутнього фінансового стану банку.

Нормативні моделі застосовуються для порівняння фактичних результатів діяльності із нормативними або запланованими. Моделі використовуються переважно у внутрішньому управлінському аналізі.

Для удосконалення методичного забезпечення управлінського обліку пропонуємо застосовувати динамічну нормативно-індексну модель оцінки ефективності діяльності банку. Нормативна модель – формалізований опис бажаного стану банку, здійснений за допомогою упорядкованого ряду індексів динаміки аналітичних показників (коефіцієнтів), що комплексно характеризують ефективність діяльності банку.

Фундаментальними елементами побудови динамічної нормативно-індексної моделі є такі: система інтегральних показників – сукупність значущих співвідношень (коефіцієнтів, індексів, аналітичних моделей, сукупності індикаторів тощо); динамічний норматив (індикатор) – сукупність показників,

упорядкованих за ознакою ступеня їх динаміки (зокрема темпів чи індексів їх зростання та приросту) так, що підтримання цього порядку в реальній діяльності банку забезпечує кращі порівняно з попереднім періодом результати. З метою здійснення економічної інтерпретації отриманих результатів, необхідно розрахувати матрицю преференцій та матрицю нормативних співвідношень, шляхом ранжування показників за темпами росту. Кінцевий розрахунковий показник обчислюється шляхом ділення за модулем сукупної кількості елементів (значення яких знаходиться в межах $-1 \leq x \leq 1$) матриці нормативних співвідношень на сукупну кількість всіх елементів матриці преференцій

Призначення цієї моделі ґрунтується на тому, щоб контролювати динаміку показників діяльності банку та їх зміни для того, щоб досягти поставлених цілей.

Переваги побудови нормативно-індексної моделі для оцінки ефективності діяльності банку полягають у тому, що вона надає можливість відобразити взаємозв'язки між окремими показниками діяльності банку у динаміці та дозволяє комплексно оцінити результати.

Особливістю моделі є її універсальність, тобто вона може застосовуватись для оцінки та прогнозування різних показників діяльності банку (табл. 1).

Таблиця 1 – Напрямки використання динамічної нормативно-індексної моделі для оцінки ефективності діяльності банку

№ з/п	Альтернативні варіанти для оцінки	Показники, що підлягають аналізу	Економічна інтерпретація результатів
1	Оцінка фінансового стану [5]	Показники майнового стану, ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості, рентабельності	Дає можливість комплексно оцінити фінансовий стан банку у розрізі видів та напрямків діяльності
2	Оцінка кредитних ризиків	Кредитний портфель, резерви під кредити	Дозволяє оцінити якість кредитного портфелю банку, визначити величину ризику кредитного портфелю та необхідну суму резервів
3	Оцінка ліквідності	Показники миттєвої, поточної, короткострокової ліквідності	Дозволяє оцінити можливість своєчасного виконання банком своїх фінансових зобов'язань, показує рівень збалансованості вимог та зобов'язань банку
4	Оцінка ефективності	Рентабельність капіталу, активів, витрат, чистий серед, чиста процентна маржа, рівень операційного доходу	Дає можливість оцінити ефективність діяльності банку в цілому, окремих структурних підрозділів та бізнес-напрямків, а також провести оцінку ефективності в розрізі банківських продуктів та послуг.

Враховуючи значний вплив ризиків на результати діяльності банку, проілюструємо застосування моделі на прикладі оцінки кредитного ризику [2].

Оскільки, всі розраховані показники є відносними, то для їх узагальнення можна використати статистичний метод, а саме розрахунок геометричної простої.

Результати розрахунків показника комплексної оцінки ризиковості кредитної діяльності банків наведено на рис. 1:

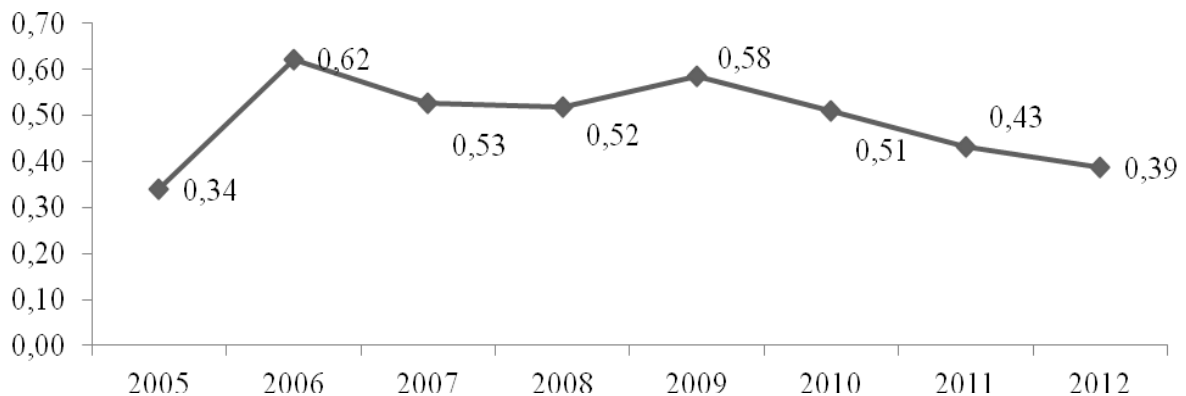

Рис.1 – Динаміка комплексного показника кредитного ризику банків України за період 2005-2012 рр.

Отже, в контексті підвищення ефективності діяльності банків в Україні управлінський облік відіграє ключове значення, адже правильно обрана стратегія та тактика управління банком через певний період дає позитивний результат (поступове збільшення прибутку). Поряд з цим, подальшого дослідження потребує розрахунок результативності діяльності банківських установ на основі показників ефективності за допомогою нормативно-індексної моделі.

Література:

1. Примостка, Л.О. Сукупний ризик банку: методика оцінки на основі нормативно-індексної моделі [Текст] / Л.О. Примостка, О.В. Лисенок // Вісник НБУ. – 2008. – №5. – С. 34-38.
2. Дані фінансової звітності банків [Електронний ресурс] / Офіційний сайт НБУ. — Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?_art_id76262&cat_id=36794.
3. Tasche, D. Risk contributions and performance measurement [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.m4.ma.tum.de/pers/tasche/riskcon.pdf>.
4. Пурій, Г.М. Оцінка ризиковості кредитно-інвестиційної діяльності банків на фінансовому ринку України [Текст] / Пурій Г.М. // Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції. – 2011 – №1. – С. 46-54.
5. Піскунов, Р.О. Діагностика фінансового стану банківської системи на основі нормативно-індексної моделі [Текст] / Р.О. Піскунов // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (28-29 жовтня 2010 р.) : у 2 т. / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2010. – Т. 1. – С. 152-153.

Товкус Т.С., к.э.н., ст. науч. сотрудник Хумарова Н.И.

Особенности финансового контроля в морских портах

Морской порт - сложная хозяйственная структура транспортной отрасли со своими основными и вспомогательными функциями. Основной задачей деятельности морского порта является прием и отправка грузов, обслуживание судов и пассажиров. В самом кратком описании к данным тезисам это представляет собой постановку судов к причалам, работу механизмов разного уровня, обеспечение сохранности грузов и прочие операции, связанные с грузами, а также прием, обслуживание и отставку пассажиров.

Для реализации основных задач, поставленных перед морским портом, функционируют его многочисленные вспомогательные хозяйства, деятельность которых относится к деятельности других министерств и ведомств. Среди них: энергохозяйство – выработка и потребление электроэнергии, тепла, воды; работы по строительству и ремонту портовых объектов; работа парка грузовых и легковых автомобилей; общественное питание – организация питания через сеть столовых и буфетов в рамках требований норм охраны труда и пр.

Общеизвестно, что контроль – неотъемлемая часть управления экономикой. Результаты его контрольных мероприятий служат одним из источников информации для принятия управленческих решений, системой проверки фактического состояния дел на подведомственных предприятиях, механизмом обратной связи для получения необходимой информации об исполнении управленческих решений [1].

В зависимости от того, кто проводит контрольные мероприятия, различают внешний и внутренний контроль. Необходимо отметить, что в Украине сейчас действует в основном внешний контроль, а внутренний только начинает находить свое закрепление в некоторых нормативных актах.

Между внутренним и внешним контролем есть много общего, например оба они могут рассматривать один и тот же вопрос в деятельности одного и того же объекта. В то же время между ними есть принципиальные различия. Основное отличие между ними состоит в том, что внутренний контроль проводится внутри организации, по инициативе руководства и собственными специалистами.

При этом следует отметить особенности формирования внутреннего контроля относительно украинской специфики. Они состоят в: отсутствии законодательной базы и методических материалов; влиянии ведомственных принципов управления экономикой и показателями работы предприятий, сложившимися во времена административно-командной системы; ростом финансовых нарушений и безнаказанности за их возникновение; переход бухгалтерского учета на западную методологию; тенденции к чрезмерной

централизации методического обеспечения и, как следствие, отсутствию инициативы в этом вопросе хозяйствующих объектов [2].

Необходимо также остановиться на таком моменте как выявление злоупотреблений, который внешний контроль (аудит) чаще всего считает побочным продуктом своей работы и ставит главной целью своего контрольного мероприятия освещение отчетности и разработку рекомендаций по оптимизации налогообложения. При таких обстоятельствах внутренний контроль нужно рассматривать как необходимость для крупных объектов как государственного так и негосударственного сектора экономики.

Упомянутые выше особенности производственной структуры морских портов, как крупных предприятий со сложной структурой производства, создают особенности финансово-хозяйственного контроля. С этой целью в морских портах функционируют ведомственные подразделения контроля.

Достоинство данного вида контроля в сравнении с другими в том, что он проявляет глубокие знания специфики отраслей экономики, где приводится ревизия, комплексно изучает широкий круг вопросов деятельности подразделений порта и содействует выработке предложений о всестороннем улучшении их работы.

Объектом проверки могут быть все аспекты его деятельности, относящиеся к бухгалтерскому учету. Предметом проверки также может быть управленческая деятельность и соблюдение устава морского порта или положения подразделения, которое проверяется.

В течение десятилетий среди ученых ведется дискуссия об ограничении или расширении объектов проверки, а значит, и предмета проверки. Этот спор не утратил свою актуальность и сейчас. Европейская практика считала действенным способом проверки при наличии не только фактов, отраженных в учете, но, в зависимости от обстоятельств, и таких, которые получают отображение в балансе. Против этого выступали отечественные ученые, которые отмечали, что ревизор не может иметь универсальные знания. Они рекомендовали в ходе проверки отчетности рассматривать только те вопросы и обстоятельства, которые в той или иной форме и степени связаны с балансом и бухгалтерскими документами и могут служить базой и объектом для анализа, проверки и установления фактов, которые подлежат освещению и выводам [2].

Опыт работы показывает, что универсальные знания ревизора могут быть достигнуты путем распределения вопросов, подлежащих контролю, накопления опыта и знаний в определенной области учета и экономики. Крупные морские порты всегда располагают не одним работником ревизорского аппарата. При этом целью их контрольных мероприятий может быть не только учет и экономика, но и эксплуатационные вопросы (непосредственно производство работ и услуг) как платформа для возникновения данных учета и экономических показателей. В связи с этим возможно распределение между ревизорскими работниками направлений в период проведения контрольных мероприятий — правомерность и полнота поступления доходов, правомерность отражения расходов, соответствие законодательным нормам банковских и кассовых операций, соблюдение

установленного порядку движения товарно-материальных ценностей в подразделении и порту в целом и пр.

Организация внутреннего финансового контроля традиционно важный вопрос для любого объекта хозяйствования, поскольку является гарантией его успешной деятельности. Значение такого вида контроля возрастает и приобретает новый смысл в современных условиях, которые характеризуются сменой идеологии финансового контроля на государственном уровне и мировым экономическим кризисом [1].

Література:

1. Система фінансового контролю в Україні: сучасний стан організації та перспективи розвитку: монографія \ Л.В. Дікань, Ю.О. Голуб, Н.В. Синюгіна, Н.М. Шульга, Т.В.Мултанівська, Т.С. Віонова; за заг. ред. к.е.н. проф. Дікань Л.В. - Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. - 96с. (Укр. Мов.)
2. Лапіцька С.Ю. Фінансовий контроль як складова управлінського процесу: Монографія. - Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. - 104с.

Ульяницкая О.С., Кудрявцева Н.М.

Особливості обліку і внутрішнього аудиту витрат, доходів та фінансових результатів діяльності

Основною метою будь-якого підприємства є одержання максимального прибутку при мінімальних витратах та при цьому, ще й якісному обслуговуванню споживачів. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації та її розкриття в фінансовій звітності про витрати підприємства визначені П(С)БО 16 “Витрати”, про доходи – П(С)БО 15 “Дохід” та фінансові результати – П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати”.

Особливість обліку відображення витрат полягає в поділі їх на постійні і змінні. Постійні витрати – це такі витрати, розмір яких у даний період часу не залежить від обсягів та структури виробництва і реалізації, а змінні витрати - це ті витрати, загальний розмір яких безпосередньо пов’язаний із обсягами виробництва та реалізації продукції.

Облік витрат підприємства здійснюється у двох напрямках: за видами діяльності та за елементами.

Облік витрат за видами діяльності відображає, на що, на які цілі витрачені активи підприємства, в свою чергу облік витрат за елементами показує, що конкретно, які ресурси витрачені [1].

Для забезпечення обліку витрат підприємства в рамках розподілу їх між господарськими процесами, виробництва та видами продукції Планом рахунків передбачено рахунки класів 8 і 9.

Рахунки класу 9 «Витрати діяльності», призначені для узагальнення інформації про витрати за всіма видами звичайної діяльності та видами операцій, пов'язаними з надзвичайними подіями. Витрати операційної діяльності поділяються на такі, що безпосередньо пов'язані з виготовленням продукції, наданням послуг чи виконанням робіт, і витрати, що пов'язані з організацією, управлінням, обслуговуванням і забезпеченням основної діяльності. Перша група витрат включається до собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг), а друга обліковується відокремлено. До неї відносяться адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати [2].

Для обліку витрат за елементами у плані рахунків бухгалтерського обліку передбачені рахунки класу 8 «Витрати за елементами». За дебетом цих рахунків протягом звітного періоду здійснюється відображення витрат по мірі їх виникнення, а за кредитом списання у кінці звітного періоду на дебет рахунка 79 «Фінансові результати», або на дебет рахунків класу 9 «Витрати діяльності», якщо облік витрат на підприємстві ведеться за схемою розгорнутого обліку.

Доходи та фінансові результати підприємства поділяють за видами діяльності, внаслідок яких вони виникають, а також на прибутки (збитки) від звичайної та надзвичайної діяльності. П(С)БО 15 "Дохід" регулює порядок обліку доходів, що виник у результаті таких операцій:

- реалізації товарів, продукції, інших активів, придбаних з метою перепродажу, надання послуг;
- використання активів підприємства іншими фізичними та юридичними особами, результатом яких є отримання процентів, дивідендів, роялті.

У бухгалтерському обліку та фінансовій звітності доходи відображаються в момент їхнього виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів. Одержані передплати (аванси) не визнаються доходами, оскільки не призводять до зміни власного капіталу підприємства.

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та інших активів визнається у разі наявності всіх наведених умов П(С)БО 15 "Дохід":

- покупцеві передані суттєві ризики і вигоди, пов'язані з правом власності на товар (продукцію, актив);
- підприємство не здійснює подальше управління та контроль за реалізованими товарами (активами);
- сума доходу (виручки) може бути достовірно визначена;
- є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигід підприємства.

На підприємстві необхідно контролювати формування собівартості продукції, віднесення витрат, визначення доходів, достовірність формування фінансового результату. Одним з видів внутрішньогосподарського контролю суб'єктів підприємницької діяльності є внутрішній аудит. Завдання внутрішнього

аудиту – допомогти відповідним працівникам підприємства виконувати свої обов'язки максимально кваліфіковано й ефективно.

Метою внутрішнього аудиту витрат, доходів та фінансових результатів діяльності підприємства є встановлення об'єктивної істини щодо достовірності, об'єктивності, правдивості й законності відображення в бухгалтерському обліку й фінансовій звітності витрат, доходів та фінансових результатів і донесення цієї істини через аудиторський висновок до користувачів інформації.

Література:

1. П. В. Іванюта, О. П. Лугівська - Управління ресурсами та витратами. Навчальний посібник — К.: Центр навчальної літератури, 2009. — 320 с.;
2. Усач Б.Ф. “Аудит: Навчальний посібник” — 4-те вид., випр. і доп. — К.: Знання, 2007. — 231 с.;
3. П(С)БО № 1, 3, 15, 16, затверджені наказом Міністерства фінансів України № 237 від 08.10.99 р, зі змінами та доповненнями;
4. Український бухгалтерський тижневик «Дебет-Кредит». – Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua/>.

Науковий керівник: ст. викладач Варчук О.А.

Фам Тху Ан

Особенности учета материалов на предприятии

Материалы представляют собой одну из составных частей имущества хозяйствующего субъекта, необходимую для нормального осуществления и расширения его деятельности. Материалы обслуживают сферу производства и являются его материальной основой. Они необходимы для обеспечения процесса производства продукции, образования стоимости [3].

Материальные запасы являются наименее ликвидной статьей среди статей оборотных активов. Для обращения этой статьи в денежные средства требуется время не только для того, чтобы найти покупателя, но и для того, чтобы получить от него впоследствии оплату за продукцию.

С целью экономии материалов и ресурсосбережения необходимо шире применять в практике такой экономической стимул, как премирование рабочих.

Материалы должны централизованно доставляться с базисных складов в цехи по согласованным графикам. Необходимо установить список должностных лиц, ответственных за приемку и отпуск материальных ценностей (заведующих складами, кладовщиков, экспедиторов и др.), за правильное и своевременное оформление этих операций, а также за сохранность вверенных им материальных ценностей. С этими лицами должны быть заключены договоры о материальной ответственности.

Всем службам предприятия следует иметь список должностных лиц, которым предоставлено право подписывать документы на получение и отпуск со складов материалов, а также выдавать разрешения (пропуска) на вывоз с предприятия материальных ценностей.

В процессе производства материалы используются различно. Одни из них полностью потребляются в производственном процессе (сырье и материалы), другие изменяют только свою форму и размер (смазочные материалы, краски), третьи — входят в изделия без каких-либо внешних изменений (запасные части), четвертые — только способствуют изготовлению изделий, не входят в их массу или химический состав (МБП) [1].

Учет материалов в бухгалтерском учете осуществляется согласно П(С)БУ9«Запасы».

Для правильной организации учета материалов на предприятиях разрабатывается номенклатура-ценник. Номенклатура — систематизированный перечень наименований материалов, полуфабрикатов, запасных частей, топлива и других материальных ценностей, используемых на данном предприятии. Номенклатура-материальных ценностей должна содержать следующие данные о каждом материале: технически правильное наименование (в соответствии с общесоюзными стандартами — ГОСТ); полную характеристику (марка, сорт, размер, единица измерения и пр.); номенклатурный номер — условное обозначение, заменяющее, по существу, перечисленные признаки. Наиболее распространенная номенклатура материалов — цифровая. Если же в номенклатуре указана учетная цена каждого вида материалов, то она называется номенклатурой — ценником [2,4].

Для учета движения материалов применяется типовая учетная документация, отвечающая требованиям основных положений по учету материалов и приспособленная для автоматизированной обработки информации. Количество экземпляров выписываемых документов и их документооборот устанавливаются в зависимости от характера предприятий, особенностей организации производства, материально-технического снабжения и от системы организации учета. Количество экземпляров должно быть минимальным: при использовании ЭВМ — один экземпляр, а при ручной обработке — не более двух.

Поступление материалов на предприятие контролирует в первую очередь отдел снабжения, который следит за выполнением поставщиками договорных обязательств, предъявляет им претензии по качеству и недостаткам материалов, разыскивает грузы, если они своевременно не прибыли на предприятие.

Материалы на склад от местных и иногородних поставщиков доставляет экспедитор отдела снабжения. Принимая грузы от транспортных организаций (железнодорожной, пристани), экспедитор особое внимание уделяет состоянию тары, пломб, а в случае их повреждений требует проверки и сдачи груза. Если обнаружится недостача или порча груза, составляется коммерческий акт на право предъявления претензий к транспортной организации или к поставщику.

Наличие у предприятия материальных запасов во многом определяют финансовое состояние.

Эффективное использование материалов играет большую роль в обеспечении нормализации работы предприятия, повышения уровня рентабельности производства и зависит от множества факторов. В современных условиях огромное негативное влияние на изменение эффективности использования материалов оказывают факторы кризисного состояния экономики:

- снижение объёмов производства и потребительского спроса;
- высокие темпы инфляции;
- разрыв хозяйственных связей;
- нарушение договорной и платежно-расчетной дисциплины;
- высокий уровень налогового бремени;

Полнота и достоверность расчета и анализа показателей использования материалов зависит от степени совершенства бухгалтерского учета, отлаженности систем регистрации операций с материальными запасами, полноты заполнения учетных документов, достоверности инвентаризационных описей, глубины разработки и ведения регистров аналитического учета.

Литература:

1. Положение (стандарты) бухгалтерского учета 9 «Запасы»
2. Методические указания по инвентаризации имущества и финансовых обязательств: Приложение к приказу Минфина РФ от 13.06.95 г., № 49.
3. Пятов М.Л. Учет материально-производственных запасов //Бухгалтерский учет.2008. №12.
4. Бухгалтерский учет: Учебник/ Под ред. П.С. Безруких. -М.: Бухгалтерский учет, 2006 г.

Науковий керівник: ст. викладач Просянюк Н.О.

Чан Тхи Тхань Ткуи

Особенности учета расчетов с работниками по заработной плате во Вьетнаме

Для учета расчетов с работниками по заработной плате во Вьетнаме используют Закон о бухгалтерском учете (номер 03/2003/QN11 17/6/2003) и Указ правительства (№ 31/5/2004 от 129/2004/ND-CP)

Для учета расчетов с работниками по заработной плате используется счет 334 «Выплаты работникам».

По дебету счета 334 «Выплаты работникам» отражаются платежи, которые выплачиваются работникам заранее, т.е. аванс, к ним относятся: заработная плата, премии, социальные выплаты и другие платежи; удержания из заработной платы.

По кредиту счета 334 «Выплаты работникам» отражается заработная плата, премии, социальные выплаты и другие платежи, подлежащие выплате работникам. Характер остатка по кредиту счета 334 «Выплаты работникам» – заработная плата подлежащая выплате работникам.

Счет 334 «Выплаты работникам» может иметь дебетовый остаток. Дебетовое сальдо по счету 334 «Выплаты работникам» очень специфично – оно отражает сумму, уплаченную больше, чем сумма подлежащей к выплате заработной платы.

Начисления на фонд оплаты труда работников составляют 19% (15% отчисления на социальное страхования, 2% на медицинское страхование, 2% – профсоюзные взносы). Удержания из заработной платы работников – 6% (5% на социальное страхование, 1% на медицинское страхование).

Минимальная заработная плата является самой низкой заработной платой в соответствии с Трудовым кодексом Национального собрания Вьетнама. То есть эта сумма, выплачивается работникам, которые выполняют простейшую работу (оплата за неквалифицированный труд). Минимальная заработная плата используется в качестве основы для расчета окладов для других профессий.

29 октября 2010 Премьер-министр Вьетнама Нгуен Тан Зунг подписал Указ № 108/2010/ND-CP регулирующий минимальный размер оплаты труда для работников, которые работают в компаниях, предприятиях, кооперативах, фермерских хозяйствах и т.д. Установлен минимальный размер заработной платы в конкретных областях:

- уровень 1350000 донг/месяц применим для предприятий, работающих в области I;
- уровень 1200000 донг/месяц применим для предприятий, работающих в области II;
- уровень 1050000 донг/месяц применим для предприятий, работающих в области III;
- уровень 830 000 донг/месяц применим для предприятий, работающих в области IV.

При установленной повышенной минимальной заработной плате, т.е. для более развитых регионов, увеличится конкуренция за рабочие места, привлекаются работники с высшей квалификацией, повышается производительность труда.

Для менее развитых населенных пунктов, минимальная заработная плата будет ниже. Это стимулирует к привлечению инвестиций, созданию новых рабочих мест, содействует процессу реструктуризации промышленности, сельского хозяйства, сферы услуг.

Науковий керівник: ст. викладач Варчук О.А.

Чумаченко А.Г., к.е.н., доц. Кірсанова В.В.

Облікове забезпечення управління діяльністю підприємств споживчої кооперації

Споживча кооперація України – це багатогалузева система, основними ланками якої є споживчі товариства, райспоживспілки та підприємства різних галузей господарювання (торгівля, ресторанний бізнес, послуги, готельний бізнес, освіта та наука, виробництво, медіа-холдинг та інші види діяльності).

Торгівля була ключовою галуззю роботи для споживчої кооперації з перших днів її існування. І сьогодні цей вид діяльності залишається пріоритетним. В торгівельну мережу входять як магазини, так і ринки.

У споживчій кооперації України нараховується більше 3 тис. закладів ресторанного господарства майже 180 тис. місць.

Виробничу галузь Укоопспілки представляють 265 підприємств і цехів:

- 117 з них випускають близько 50 тис. тон хліба і хлібобулочних виробів;
- 75 цехів з виробництва кондитерських борошняних виробів;
- 40 спеціалізуються на виробництві 3 тис. тонн ковбасних та інших м'ясопродуктів;
- 30 виробляють 1 тис. тон харчової рибної продукції;
- 10 консервних заводів і цехів забезпечують випуск близько 5 тис. Тонн консервів;
- 19 розливають 745 тис. дал безалкогольних напоїв і 854 тис. дал мінеральних вод;
- 49 виробляють інші продовольчі(м'ясо, висівки, крупи, оцет) і непродовольчі товари (столярні, швейні, залізобетонні вироби) [4].

Споживчі товариства, райспоживспілки, кооперативні підприємства здійснюють господарську діяльність на основі самостійності, самофінансування. Господарська самостійність організацій і підприємств обґрунтовується доходом від реалізації товарів, готової продукції, послуг, витратами і визначеним на основі цієї інформації фінансовим результатом (прибутком, збитком) їх діяльності [3].

Умови становлення ринкових відносин в Україні поставили споживчу кооперацію перед необхідністю розв'язання складних проблем, зокрема недопущення збиткової діяльності. Значні причини збитковості споживчих підприємств та організації полягають у неефективному управлінні фінансовими ресурсами. Доходи підприємств мають тенденцію до скорочення, оскільки продовжують скорочуватись обсяги господарської діяльності в торгівлі (оптовій та роздрібній), на заготівельних і виробничих підприємствах, знижується ефективність праці. На підприємствах показники, які характеризують ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість підприємств, не відповідають оптимальним значенням. Крім того, на підприємствах не здійснюється бізнес-

планування. Збиткові підприємства споживчої кооперації характеризуються нестачею власного оборотного капіталу. Одночасно з нестачею оборотного капіталу на підприємствах знаходиться надлишок основних засобів, у порівнянні їх з фактичним обсягом діяльності. Неефективне використання матеріально-технічної бази підприємств споживчої кооперації збільшує збитки підприємств [2].

Серед причин фінансового становища підприємств споживчої кооперації можна виділити незадовільну економічну підготовку та недостатнє інформаційне забезпечення керівництва та працівників підприємств споживчої кооперації. Наслідком чого є виникнення складнощів при організації аналітичної, прогнозної, фінансової роботи та забезпечення фінансової стабільності.

Інформаційні потоки, які мають відношення до конкретного суб'єкта господарювання, досить різноманітні. Проте, значна їх частина формується в системі бухгалтерського обліку [1].

Вирішення проблеми відповідності інформаційного забезпечення потребам управління діяльністю суб'єктів господарювання споживчої кооперації неможливе без суттєвого удосконалення організаційних та методологічних засад облікової системи управління. Отже, особливої актуальності набуває пропозиція посилення контрольної функції обліку, підвищення аналітичності, оперативності облікової інформації, своєчасного забезпечення об'єктивною, достовірною, неупередженою інформацією користувачів. На рис. 1 відображені складові облікового забезпечення за основними напрямками підвищення ефективності діяльності підприємств споживчої кооперації.

Рис. 1 – Основні складові облікового забезпечення ефективної діяльності підприємств споживчої кооперації

Для забезпечення успішного функціонування суб'єктів господарювання споживчої кооперації в ринкових умовах потребується зосередження уваги на розробці методичних засад використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень в сферах, пов'язаних з управлінням запасами, способами тарифікації послуг, грошовими потоками, а також формування і використання прибутку, що передбачає оптимізацію доходів і контроль за повнотою їх надходження, а також забезпечення своєчасного контролю за виконанням кошторису витрат [1].

Література:

1. Мельник С.І. Облік в управлінні діяльністю суб'єктів господарювання споживчої кооперації. /<http://ukrcoop-journal.com.ua/2009-2/num/files/mconf211108.pdf>
2. Меншикова Ю.М., аспірант ПУСКУ, Полтава. Проблеми розвитку підприємств споживчої кооперації в ринкових умовах. / <http://ukrcoop-journal.com.ua/2009-2/num/files/mconf211108.pdf>)
3. Озеран В.О. Бухгалтерський облік на підприємствах роздрібною торгівлі та громадського харчування споживчої кооперації. Навчальний посібник – К: НМЦ «Укоосвіта», 2003, 188 с.
4. Офіційний сайт Укоопспілки / <http://www.coop.com.ua/index.php>